

RODE LIJST VAN DE NEDERLANDSE LAND- EN ZOETWATERMOLLUSKEN: SAMENSTELLING EN DOEL

Vincent Kalkman

Deze zomer is bij EIS-Nederland en Stichting ANEMOON het basisrapport met voorstel voor de rode lijst van land- en zoetwatermollusken verschenen. In dit basisrapport wordt de totstandkoming van het voorstel voor de rode lijst behandeld en worden alle op de lijst

opgenomen soorten kort besproken. De methode voor het samenstellen van de rode lijst is vastgelegd door het ministerie van LNV, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met internationale richtlijnen. De rode lijsten van verschillende dier- en plantengroepen zijn

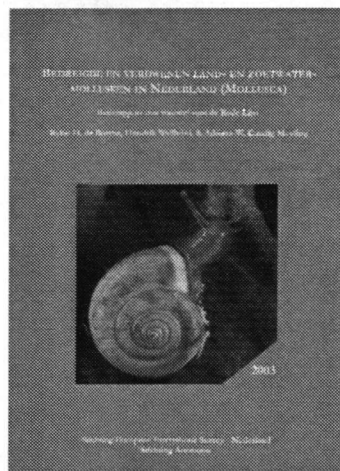
daardoor vergelijkbaar, waardoor er een zo objectief mogelijke indruk ontstaat van de mate van bedreiging van onze flora en fauna.

Bij het maken van de lijst zijn alle Nederlandse soorten land en zoetwatermollusken, zoals bij alle rode lijsten, ingedeeld in de categorieën verdwenen, ernstig bedreigd, bedreigd, kwetsbaar en thans niet bedreigd. Deze indeling gebeurt op basis van de zeldzaamheid en de uit de verspreidingsgegevens in de database berekende trend. Zo kan een zeer zeldzame soort die al jarenlang te vinden is op een beperkt aantal locaties in de categorie 'gevoelig' terecht komen, terwijl een vrij algemene soort die zeer sterk achteruit gaat in de categorie 'bedreigd' terecht kan komen. Op deze manier wordt voorkomen dat soorten die hier zeldzaam zijn, bijvoorbeeld doordat ze aan de rand van hun areaal zitten, automatisch vermeld worden op de rode lijst. Voor het samenstellen van de Rode lijst is gebruik gemaakt van het in 2001 beschikbare bestand van het Atlasproject Nederlandse Mollusken (ANM). Bij het maken van rode lijsten wordt een referentieperiode vergeleken met de recente periode. De referentieperiode wordt zo gekozen dat deze een goed beeld geeft van de fauna in 1950. De natuur van de jaren 1950, de periode vóór de grootschalige ingrepen in het landschap, wordt door de Nederlandse overheid gebruikt als streefbeeld voor het huidige natuurbeheer. In het geval van de mollusken is gekozen voor de periode 1900-1965. Als recente periode is de periode 1985-2000 genomen, aangezien deze gegevens van deze periode het beste beeld geven van hoe het nu met de molluskenfauna gesteld is. In totaal waren er van beide perioden respectievelijk 19.652 en 75.527 waarnemingen beschikbaar. De gebruikte dataset was niet ideaal. Zo zijn sommige regio's beter onderzocht dan andere en zijn sommige groepen (bijvoorbeeld naaktslakken) ondervertegenwoordigd. Beter zou het dan ook zijn geweest om een rode lijst te maken na de afsluiting van het atlasproject, met een groter bestand waarvan de gegevens netjes verdeeld zijn over Nederland. Toch zou dit voor de lijst zelf relatief weinig hebben uitgemaakt. De voor rode lijsten gebruikte methode is robuust, waardoor onvolmaaktheden in het bestand niet gelijk uitmonden in geheel andere resultaten.

Rode lijsten geven een momentopname van de bedreigingen van de Nederlandse fauna. Het is daarom de bedoeling dat minimaal om de tien jaar een nieuwe lijst wordt opgesteld. Veranderingen in de fauna, maar ook een toename in kennis, leiden dan iedere keer tot een bijstelling van de indeling waardoor het beleid zich zoveel mogelijk op de meest bedreigde soorten kan richten.

Met de publicatie van het basisrapport zijn de op de lijst genoemde mollusken overigens nog niet geheel toegetreden tot het Nederlandse natuurbeleid. Daarvoor moet

de lijst eerst nog in de Staatscourant verschijnen. Er is een kans dat dit nog in 2003 gaat gebeuren. Door het verschijnen van de rode lijst zal de interesse van natuurbeheerders voor mollusken en het belang wat beleidsmedewerkers aan de groep hechten toenemen. Inmiddels is in de landelijke pers ruime belangstelling voor zowel de rode lijst als het Atlasproject geweest. De aankondiging dat er een rode lijst voor mollusken gaat verschijnen heeft er meteen al toe geleid dat provincie Noord-Brabant een aantal soorten van de rode lijst in haar notitie voor soortbescherming heeft opgenomen. Indirect heeft dit er toe geleid dat Arno Boesveld bij EIS-Nederland is aangesteld om een jaar lang de molluskenfauna van Noord-Brabant in kaart te brengen. Het is nog niet duidelijk welke wettelijke bescherming de soorten van de rode lijst gaan krijgen. Geruchten gaan dat de meest bedreigde soorten voortaan wettelijke bescherming krijgen. In dat geval krijgen soorten als het getijdeslakje *Mercuria confusa* en de kleverige poelslak *Myxas glutinosa* een striktere bescherming.

Het basisrapport 'bedreigde en verdwenen land- en zoetwatermollusken in Nederland' (Mollusca) kost 15 euro en kan worden besteld door een mailtje of briefje te sturen naar EIS-Nederland, Postbus 9517, 2300 RA, Leiden, EIS@naturalis.nl, 071-5687670.

Adres van de auteur:
kalkman@naturalis.nl